

Posudek na diplomovou práci: Písničkářské sdružení Šafrán

autor: Přemysl Houda, Ústav politologie FF UK, Praha 2005

Diplomová práce Přemysla Houdy se soustředí na hudební sdružení Šafrán, resp. na jeho vznik, vývoj a působení v nesvobodné společnosti Československa let sedmdesátých a osmdesátých. Přináší zajímavý a bezesporu potřebný pohled na, zatím z historického pohledu opomíjený, společenský fenomén písničkářství. Nejedná se však rozhodně o „pouhé“ dějiny písničkářského sdružení Šafrán z muzikologického hlediska (byť by šlo jistě o velmi inspirativní téma). Autor se rozhodl ve své práci obšírně, a z pohledu historika, zhodnotit roli, možnosti a meze písničkářství a folkové alternativní hudby ve společnosti v období, které nazýváme tzv. normalizací. Přemysl Houda se věnuje především vztahu tohoto typu hudby, resp. jeho tvůrců a příznivců a reakci autoritativního režimu a jeho mocenských institucí v době vrcholící „normalizace“ na tuto produkci. Kromě samotného vývoje písničkářského sdružení, jeho koncertní činnosti v tehdejších obtížných podmínkách bylo cílem autorovy práce přiblížit stoupající tlak režimu vůči Šafránu, který vedl až k jeho konečné likvidaci.

Kladně hodnotím především pramennou základnu, ze které autor vycházel. Za velmi cenný pokládám archivní výzkum v Ústředním archivu, v Archivu hl. města Prahy a Archivu ministerstva vnitra, a zároveň i v výzkum samizdatové produkce v Libri prohibiti. Přemysl Houda si zdatně poradil rovněž s využitím metody orální historie aplikované v práci řízenými rozhovory. Autor ve své diplomové práci podrobuje prameny i cenné kritice, ať se jedná o využitelnost materiálů Státní bezpečnosti nebo o možnosti a meze získaných informací pomocí řízených rozhovorů. P. Houda vycházel ze základní, co do množství titulů nepříliš četné literatury, která byla doposud k uvedené problematice publikovaná. Souhlasím s jeho názorem, že „je nelichotivé, že se naše odborná literatura až do současnosti tomuto nezanedbatelnému a zanedbávanému tématu nevěnovala, nanejvýš se jej pouze okrajově dotkla“.

Na práci pozitivně hodnotím autorovo názorné a plastické vykreslení, jakým způsobem představitelé minulého režimu svým odporem k nové hudební tvorbě sami de facto zpolitizovali tento hudebně kulturní fenomén.

Přemysl Houda popisuje pozvolný posun sdružení Šafrán, jeho jednotlivých hudebníků od snahy veřejně a oficiálně koncertovat a svobodně působit k postupnému sblížení se s opozicí.

Na druhé straně si autor správně všímá, že se sdružení Šafrán nikdy neztotožnilo s cestou, po které se vydal československý underground, totiž vytvořit totálně jinou a na státu nezávislou kulturu. P. Houda přímo na jednom místě své práce uvádí: „...svým důrazem na legalitu, neochotu stáhnout se do kulturního podzemí a snahou po veřejném vystupování jej (rozuměj underground) Šafrán přímo popíral. Domnívám se, že jde o přesné vystižení odlišnosti obecně hudební alternativní kultury a undergroundu.

Diplomová práce P. Houdy zřetelně poukazuje, že po jistý čas, a rozhodně ne lehce, bylo možné „přežít“ a udržet si možnost svobodného hraní, dokonce i nahrát gramofonové desky i v posttotalitním Československu let sedmdesátých a osmdesátých. To souviselo jednoznačně s postupnou korozí systému, která již postoupila do takové míry, že režim již nebyl schopen úplně potlačit a v posledním období (týká se především 80. let) ani kontrolovat všechny projevy a aktivity, jež vznikaly spontánně a většinou bez prvoplánově politických záměrů v prostředí československé populace. Různé „ostrůvky svobody“ pak nebyly vlastní pouze písničkářství a alternativní kultuře (rock, punk, folk), ale například ekologickým seskupením, trampům, mírovým aktivistům etc. Zároveň je v práci názorně ilustrováno jakými cestami se komunistický režim snažil různé svobodomyšlné aktivity omezovat a zakazovat (rekvalifikační zkoušky, přehrávky, ekonomické tlaky atd).

Práce P. Houdy je promyšleně a přehledně strukturována do logicky navazujících celků.

Vyčetl bych na tomto místě jen občasné stylistické chyby a poměrně časté používání novinářských klišé. Tuto poznámku činím především z důvodu možného publikování části textu nebo celé práce.

Připojené přílohy vhodně doplňují celý text. Pokud by se autor rozhodl pro pokračování studia formou doktorského studia, mohla by být předložená práce základem pro obdobně zpracované širší téma, např. role folku v československé společnosti v období komunistické nesvobody.

Předloženou diplomovou práci hodnotím jako kvalitně zpracovanou a opřenou o široký záběr zdrojů, ze kterých čerpá. Hodnotím ji proto stupněm **výborně**.